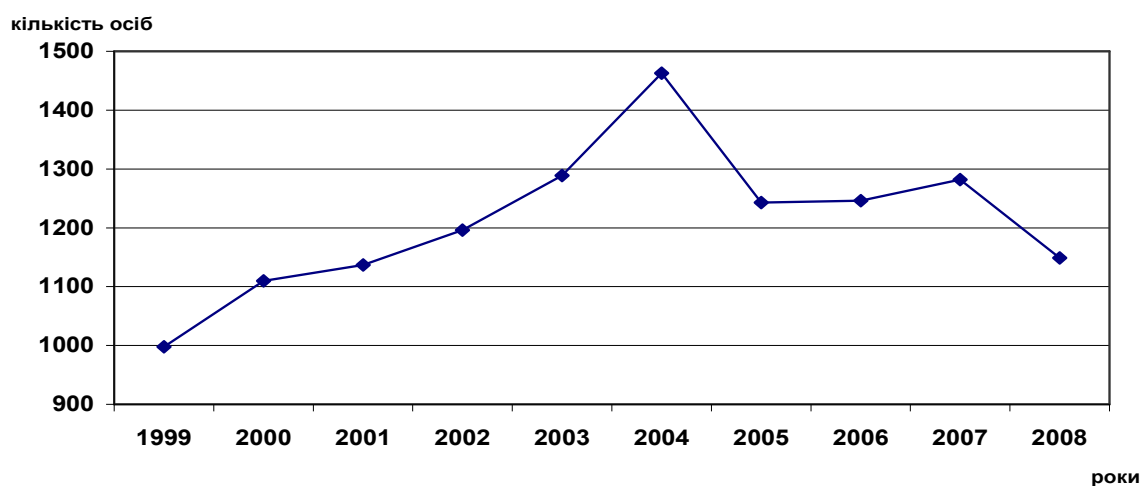

ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКУ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ

Професія міліціонера належить до найбільш небезпечних. Це твердження базується не тільки на статистичних даних, але й на нормативній базі. Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ) № 263/121 від 23 вересня 1994 р. «Про затвердження Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі» роботи, виконання яких передбачає носіння вогнепальної зброї, належать до переліку професій, де передбачений обов'язків професійний добір. Необхідність вивчення правил безпеки і норм охорони праці в підрозділах органів внутрішніх справ (далі – ОВС) впливає і зі специфіки службових обов'язків, що визначені в «Переліку робіт з підвищеною небезпекою»,

затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26 січня 2005 р. «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою» [1, с. 147].

На жаль, кількість злочинів в Україні в останні роки не знижується, а кількість санітарних і безповоротних втрат серед працівників правоохоронних органів зростає. Залежність санітарних втрат серед працівників міліції України при виконанні службових обов'язків показана на рис. 1 (згідно зі статистичними даними МВС України).

**Рис. 1. Травматизм у підрозділах МВС
(атестований склад при виконанні службових обов'язків)**

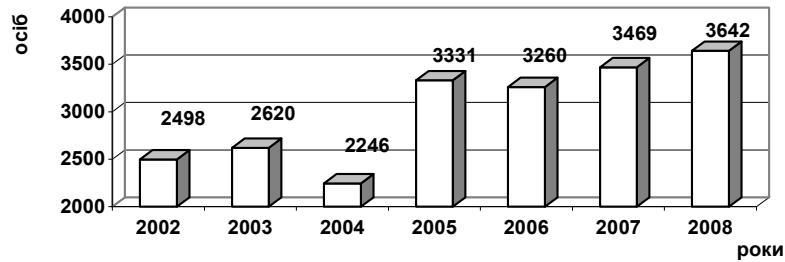

Рис. 2. Динаміка загального рівня травматизму працівників міліції за період з 2002 по 2008 роки (кількість травмованих по роках)

Найбільш суттєвим показником стану небезпеки для працівників міліції є кількість загиблих. На рис. 3 показана кількість загиблих при виконанні службових обов'язків, а на рис. 4 – загальна кількість загиблих працівників міліції в Україні по роках. Тільки під час

несення служби щорічно гине 14–32 працівників міліції, загальні втрати більш ніж у 4 рази більше. Одержують травми й поранення ще більша кількість працівників міліції, тільки під час несення служби санітарні втрати щорічно становлять 218–410 осіб.

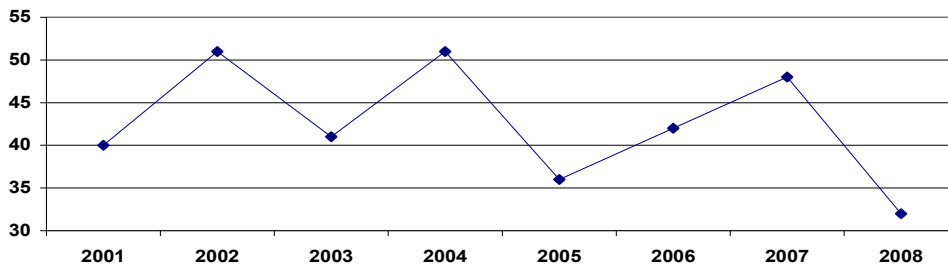

Рис. 3. Динаміка загибелі працівників міліції за період з 2001 по 2008 роки при виконанні службових обов'язків (кількість загиблих по рокам)

Показники загибелі та травматизму невтішні; негативна тенденція в цій сфері зберігається з 1998 р. Тому зараз річ ідеться не про надання більшої уваги особистій безпеці працівників правоохоронних органів, а про екстрені заходи із залученням юридичних, еко-

номічних, технічних, організаційних важелів [2, с. 165]. Основною метою нашого дослідження є зменшення рівня травматизму за рахунок попередньої оцінки ризику працівника міліції перед виконанням оперативних дій.

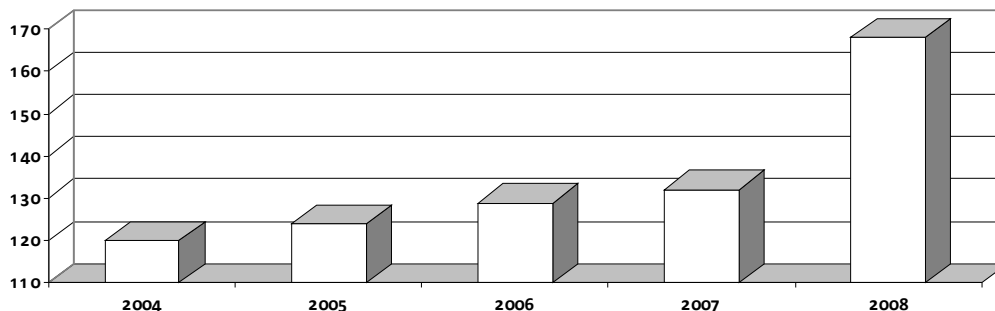

Рис. 4. Загальна кількість загиблих працівників міліції по роках

До основних способів та засобів профілактики та зниження рівня травматизму в підрозділах ОВС можна віднести:

- підготовку та перепідготовку кадрів;
- професійний добір;
- відповідну вогневу, фізичну та психологічну підготовку;
- інструктажі;
- індивідуальні та колективні засоби захисту;
- використання організаційних засобів безпеки;
- режим праці та відпочинку;
- облік травматизму;
- оцінку обстановки;
- оцінку ризику [3, с. 171].

Нами було досліджено одну складову з цього переліку, а саме – оцінку ризику працівників міліції. З точки зору безпеки життєдіяльності *ризик* – це імовірність одержання травми у разі прояву небезпечних факторів (імовірність заподіяння шкоди). З метою зменшення рівня травматизму та небезпеки для працівників міліції вкрай важливо застосовувати комплекс профілактичних заходів, у першу чергу, здійснювати оцінку ризику. *Оцінка ризику* – це науковий аналіз його генезису (походження ризику), включаючи його виявлення, визначення ступеня небезпеки в конкретній ситуації [4, с. 147].

Оцінка ризику складається з таких елементів:

- оцінка здібностей міліціонера;
- оцінка небезпечних та шкідливих чинників;
- оцінка оперативної обстановки;
- оцінка можливого перебігу подій.

Кожний елемент, що входить до оцінки ризику, підлягає глибокому подальшому дослідженню. Це необхідно й через використання цих елементів у методиці оцінки ризику, що вкрай необхідно для профілактики надзвичайних

подій серед особового складу ОВС.

Для визначення основних проблем, які призводять до підвищення рівня травматизму в ОВС, у ХНУВС в 2002–2008 роках було проведено опитування особового складу органів та підрозділів МВС України, а також розглянуті проблемні випадки, які трапилися з працівниками міліції. І якщо у життєвих ситуаціях інколи не вистачає знань та вмінь щодо забезпечення особистої безпеки у 53,6 % опитуваних, то 76,67 % опитаних працівників міліції вказують на недолік знань для забезпечення особистої безпеки в екстремальних ситуаціях. Ніхто з опитуваних не заперечує, що працівник міліції обов'язково повинен знати заходи особистої безпеки, більш того, 92,8 % опитуваних вказало, що хотіли б знати більше про заходи особистої безпеки.

Підготовка працівників правоохоронних органів значно відстає від достатнього рівня у сфері забезпечення особистої безпеки. Такий висновок заснований на підставі не тільки тенденції зростання показників травматизму, але й рівня теоретичних знань працівників міліції. Наприклад, до основних профілактичних заходів щодо забезпечення особистої безпеки входить правильна оцінка рівня небезпеки й у зв'язку із цим ризик, якому вони піддаються при виконанні службових завдань. На рис. 5 показано ступінь оцінки небезпеки для працівників міліції при несенні служби за двома статистичними показниками: кількості загиблих і травмованих у середньому в Україні за рік [5, с. 220]. Негативні тенденції в цій сфері повинні змусити серйозно задуматися про вирішення цієї проблеми не тільки на рівні МВС, але й у рамках національних і міжнародних програм.

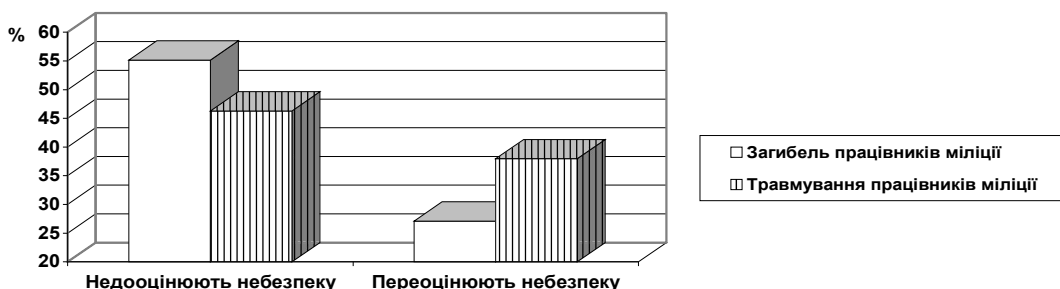

Рис. 5. Оцінка ступеня небезпеки працівниками міліції

Відповідно до рис. 5 і до статистичних даних про загибель і травмування працівників міліції під час несення служби в середньому 50,72 % опитаних недооцінюють ступінь небезпеки й 32,53 % – переоцінюють, при цьому в оперативних підрозділах МВС України кількість тих, хто недооцінює небезпеку, вища. Тільки 15–18 % працівників міліції правильно оцінюють ступінь небезпеки для свого життя під час несення служби. Неправильна оцінка ступеня небезпеки призводить до невиправданих втрат за рахунок недбалості, самовпевненості й неправильної оцінки своїх можливостей, і, зрештою, є показником професійної підготовки працівників

правоохоронних органів [6, с. 195].

Зараз нами розробляється методика оцінки ризику працівників міліції. Методика оцінки ризику працівників ОВС дозволяє проводити керування ризиком і тим самим дає можливість робити здійснювати профілактику травматизму в підрозділах ОВС, а також дозволяє намітити шляхи удосконалення методів забезпечення безпеки працівників ОВС під час виконання ними службових обов'язків. Системний аналіз факторів ризику свідчить про величезну роль навчання і підвищення кваліфікації працівників ОВС у профілактиці травматизму.

Література

1. Лумеровский С. В. Профессиональный риск как личная безопасность сотрудников ОВД / С. В. Лумеровский // Вісник Луганської академії МВС. Спецвипуск. – 2004. – С. 146–154.
2. Шиян В. Д. Основи особистої безпеки та професійного ризику в діяльності працівників ОВС / В. Д. Шиян, О. М. Хлонь // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 1996. – № 1. – С. 165–171.
3. Шаповалов О. В. Складові ризику травматизму та загибелі співробітників органів внутрішніх справ / О. В. Шаповалов, А. В. Юрченко, І. О. Лук'яненко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2001. – № 4. – С. 71–87.
4. Власенко І. В. Методика оцінки ризику службової діяльності працівників МВС / І. В. Власенко, Ю. Ю. Головінов, Р. Г. Кужель // Право і Безпека. – 2002. – Т. 1. – № 1. – С. 147–150.
5. Легецький М. П. Професійний ризик у діяльності ОВС / М. П. Легецький // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 5. – С. 220–226.
6. Кисіль З. Р. Професійний ризик у діяльності працівників органів внутрішніх справ України / З. Р. Кисіль // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2008. – № 1. – С. 195–203.

Надійшла до редколегії 08.11.2009

Анотації

Розглянуто ступінь небезпеки та ризик працівників міліції. Наведено необхідність оцінювання ризику працівників міліції під час виконання службових завдань.

Рассмотрена степень опасности и риск работников милиции. Приведена необходимость оценки риска работников милиции при выполнении служебных задач.

The degree of danger and risk of police officers are researched. Necessity about police officers' risk estimation during their service tasks' execution is given.